

den samme Mester¹⁾. Sognepresten antager, at de skriver sig fra Slutningen af 17de eller Begyndelsen af 18de Aarhundrede. Under alle Omstændigheder giver Niels Dorphs Notits os fuld Besked om, hvorledes disse gamle Billeder ere blevne til i Landskirke, og man tør vel deraf drage Slutningen til de andre.

Provst Dorph havde — efter J. C. Berg — samlet en Del til den norske Geistligheds Historie, hvoraf Noget var udarbejdet ved hans Død saasom Levnetsbeskrivelser over Biskopperne i Kristiania Stift. B. Svendsen har formodentlig havt dem til Afbenyttelse, da det andetsteds i hans Manuskript sees, at han har kjendt dem. Dorphs Portræt er malet af Bonden Peder Odnæs.

En Nordmands Optegnelser fra Kjøbenhavn 1838.

Meddelt af **Alf Collett**.

Cand. jur. *Jonas P. Collett*, f. 1813, gift 1841 med *Camilla Wergeland* (Forfatterinden) og død 1851 som Professor juris ved Christiania Universitet, gjorde Høsten 1838, i 25-Aars Alderen, en Reise til Danmark for at studere Folkeliv og Kunst. Under sit Ophold i Kjøbenhavn kom han til *Oehlenschlägers*, *J. L. Heibergs*, *H. C. Andersens* m. fl. og færdedes forøvrigt meget sammen med *Orla Lehmann*, som han kjendte fra dennes Norgesreise i 1836, da de med et Par andre unge Mennesker gjorde en Fodtur sammen fra Christiania over Telemarken til de bergenske Fjorde²⁾. Om Besøget i Kjøbenhavn har han efterladt sig nogle Dagbogsoptegnelser, som her meddeles i Uddrag. Trods deres yderlig knappe Form — der formodentlig har været beregnet paa senere Udfyldning — tør de paaregne Interesse, fordi de indeholde friske Træk af Livet i Kjøbenhavns literære og kunstneriske Kredse i Slutningen af Fredrik VI's Dage, seet af en ung Nordmand, hvis Bladartikler om æstetiske Arbejder i hans Hjemland havde vakt Opmærksomhed ved sin skarpe,

¹⁾ Se Lampe: Bergens Stifts Biskoper og Prester II, 192.

²⁾ Se: Orla Lehmann: „Norge og Nordmændene. Reiseerindringer 1836 og 1865“ 2det Oplag, Side 37 og 136 fl.

ofte træffende Kritik og sit livlige, mere end almindelig smukke Sprog. Om Professor Collett bør det maaske bemerkes, at han var en varm Ven af Danmark og en fremtrædende Forkjæmper for den skandinaviske Ide. Fra 1847 til sin Død skrev han fra Christiania til Plougs „Fædrelandet“ en Række Korrespondancer, som Samtiden skal have sat meget høit.

Kjøbenhavn fra 28de Septbr. til 30te Novbr. 1838¹⁾.

1ste Octbr. Hos *H. C. Andersen*. A. bag et Gardin. Andersen lang, ligner Cromwell; speilede sig idelig, forærede mig strax et Hefte „venskab. fra fra H. C. A.“ af hans Børneeventyr, snakkede om sine Romaner, yderst naiv og god, vil skrive en svensk-dansk. Bar selv sit Thebræt ud og bad mig undskylde, at han havde Tandpine; en vis Livlighed og Ungdommelighed i ham. Elsker meest sin „Spillemand“ . . . talte idelig om Christiania som derinde; saa sig i Speilet og pyntede sit stygge Haar. Gnider sig ned over Benene, naar han fortæller, eller sidder og ruller en lang Pen mellem Fingrene. Ligner Georg Sibbern i Holdning. „Hvad synes De om mine Eventyr?“ „Bi nu, skal De see!“ — et Manuscript frem . . .

D. 3die Octbr. Hos *Øhlenschläger*²⁾. Vimsede længe om paa Gangene, endelig bankede jeg paa. Der gik Digterkongen tyk og fed i en Bomuldstøis Frak, et Slags Skjorte med Rynker om. Men endnu smuk, kun lidt graahaaret. Paa Forhøiningen Frkn. *Marie*³⁾ og en anden Dame. M. ret smuk, glad og munter. Ø. tog mit Brev og bad mig sidde. Jeg maatte da til at conversere Frkn. M. . . . Saa kom Digterkongen ind og satte sig hos mig. Vi begyndte om Norge og Cultur og Souverainitet, som han yndede for Kunsternes Skyld. Saa om Storthinget og Raahed. Saa om Norges Beskaffenhed, Bergens Stift, Landets Besværlighed. Hans Anstrængelser nede i Gruben⁴⁾. Saa om Litteraturen, om *Paludan-Müller*, som han ikke yndede

¹⁾ Med nogle Afbrydelser ved Ture til Sydsjælland (Lundbygaard), Fredriksborg og Fredensborg m. fl. St.

²⁾ Paa Fredriksberg.

³⁾ Senere Fru Konow.

⁴⁾ Ved Besøget paa Kongsberg under Norgesreisen 1833.

og erklærede temmelig talentløs; men han yndede heller ikke *Hertz* og syntes kun betinget om Svend Dyring. Jeg yttrede min Beundring og erklærede især Characterskildringen og det middelalderske Præg godt. Dette bifaldt han; især syntes han og om Ragnhilds Lidenskab, men unaturlig mente han, Lasten besmykkes, thi hun er en „Mær“. *Christ. Winther* yndede han lidt, men Heines Poesi kaldte han en Luderpoesi. Intet godt, uden det er i Heine, men kun øieblikkelig som Glimt, saa leer han af det, grændseløs Frækhed; intet i Fred; han ingen Mand, ingen Troskab, ingen Styrke, ingen Kraft. Jeg beundrede Heine og tænkte i mit stille Sind, Alt hvad du der dadler, er jo just det, jeg beundrer; thi der gaar en grændseløs Verdenssmerte gennem hele Heine; det du kalder Frækhed er den rædsomme Tvivl, som aander gennem Nutiden, som bryder ud i Latter over sin egen Jammer; det du kalder Luderagtighed er meer begrundet, thi ofte lidt Snarer for Læseren, men ogsaa begrundet i Tidens Søndersplittelse. H. vrænger Himlen. Det er Verdens famlende nøgne Nerveender, som krymper sig ud af hans Hjerne. Nu til *A. Munch*, som nylig havde været der, men han led ikke, at han sad der med lukkede Øine og saa paa ham. Jeg fortalte om Munchs Poesi. Nu ind paa Theorierne. Han meget tilfreds med mig. Nu, jeg mærker, De har tænkt meget. Han efterhaanden i en Art Begeistring. Nu gik Marie og den anden Dame, men M. kom senere ind lidt igjen. Om *Welhaven*, om han havde Opfindelse og Følelse. Om „*Olaf d. Hellige*“, hvor jeg misbilligede Slaget ved Stiklestads Udførelse, da det kun kan blive noget Spilfægteri. Han fandt, at det gjorde god Virkning. Han havde skrevet den paa 5 Uger, men gaaet med den i 32 Aar. Fortalte mig om „*Knud den Store*“. I sine Theorier satte han altid Phantasi og Følelse øverst, og jeg kunde mærke, han led ikke, at man trængte paa Skildring af Characterer og Tider. Her talte han endog lidt Tøv, fortalte om, at man alligevel ikke kunde give Charactererne og Tiden og Talen, som den var; de tale ei i Jamber etc. Men stedse meer og meer varm. Til sidst begyndte han at opmuntre til at sætte Liv i den norske Litteratur og sagde mig noget Smukt. Saa sagde han: Nu skal

jeg læse for Dem et Digt, som jeg har skrevet til Festen paa Søndag; jeg takkede. Jeg troer gjerne, Digtet er slet, men han læste det saa mesterligt og med en slig Begeistring, at det hvert Øieblik gik mig koldt ned ad Ryggen, og tilsidst kom ganske ærligt Taarerne mig i Øinene. Dette glædede ham øiensynligt, skjøndt han selv var rørt ved sit Digt. Han trykkede min Haand og gjemte det. Han bad mig komme igjen, hvilket jeg med Glæde modtog, jeg elskede ham jo allerede. Jeg gik ganske beruset bort og erkjendte, at han var den største, de have dernede . . .

. . . Været hos *Winther*. Et peent forekommende Væsen, med et forbindtligt Smiil, men en dyb hjertelig Følelse derunder. Talte om meget. Yderst venlig, saa det gjorde mig godt; jeg holder alt af ham. Vilde endelig gjøre Visit hos mig, som jeg frabad mig. Folk her stærke i Visitter, . . .

. . . Om Aftenen med *Lehmann*¹⁾, saa „Axel og Valborg“, hvor jeg blev uendelig greben af Ø.s umaadelige Geni, medens jeg dog idelig harmedes ved hans Feilgreb. Fandt *Nielsen* utaalelig. Herom en stor Strid med Lehmann gjennem flere Gader . . .

. . . Hos *Andersen*, hvor jeg talte meget, ret godt, dog utilfreds med mig selv. Hørte hans Digt forelæse, som jeg ikke fandt godt, skjønt jeg løgnagtig sagde et Par, dog kolde Ord. Talte om hans Romaner, hvor jeg i meget fyndige Ord erklærede meget for slet og forfejlet. Han er saa lang og marekatagtig, sad paatvers paa en Stol, fægtede med de lange Arme, foer saa hen for at hente mig en af sine „Bøier“, saa et forbindtligt Brev fra Chamisso; hans Buste stod der; spillede sig idelig, stod utækkelig nok op af sin Stol og stillede sig saaledes til mig, at han hvert Øieblik kunde kaste et Sideblik i Speilet. Veg og blaut. Fortalte mig meget om de Danskes Vittighed. Har intet videre Øie for det Characteristiske ved Folk, men for Landskaber, fortalte mig om Heine, som var temmelig ubehagelig, om Victor Hugo, som han havde været hos. Men hans Tale ligner ikke hans Skrift; der er ingen Glød udvendig ved ham, han taler

¹⁾ Collett havde gaaet Fodtur til Bergens Stift med Orla Lehmann Sommeren 1836.

ikke just godt. Fortalte om Paludan-Müller, som svadser fælt. En yderst letvakt Sjæl er han; han undfanger strax og føder i næste Øieblik. Derfor er ikke Indtrykkene meget varige . . .

(Søndag 7 Oct.) . . . Middag spist med *Phister*, men oppe i et Selskab af danske Vitsmagere, *Veis, Veis, Lorck, Krøyer*¹). *Phister* temmelig nonchalant, men jeg gik bort med en indvendig Trøst. Virkelig ret vittige, men bare Gnister, intet Sammenhængende, ingen Fornuft . . .

Fest i Hotel d'Angleterre²). Levende Krandse om Væggene, 300 Pers. ingen af Hoffet. Saa Fru *Heiberg*, nydelig, *Heiberg, Hertz, Grundtvig*, talte med *Øhlenschläger*, og *Nielsen* og *Reitzel*, en vakker Mand. Taler og Sange. Varmt. Mad. Dands. Saa *Thorvaldsen*, prægtig Holdning. *Heiberg* og Fru H. saa jeg paa med et Slags fortroldede Øine . . .

Winther er en herlig Fyr. Jeg blev ordentlig fortrolig med ham og han med mig d. 8de (sic). Skade, at han ei kan føre mig ud til *Heibergs*. Jeg var der idag, men blev ikke modtaget, skjønt jeg kunde see paa Tjenerens Rødme om Øinene, at han var hjemme. Gid jeg kun ikke havde været der. Jeg gik did saa lykkelig. Dagen var begyndt saa godt. Først hos *Andersen*; han fortalte mig Fablen til en ny Tragedie, han arbeidede paa. Den var god. Dernæst med *Hillerup* hen i *Freunds* Atelier. Han arbeidede paa nogle Milepæle og en Mængde Buster. Rundt om dog ogsaa Billedstøtter. En af Marmor en ung Hyrdinde, der giver en Ged at drikke. Men hans Værelser mesterlige, dekoreret paa Pompejansk. Røde Vægge, brune Døre, alle Slags ternede Gulve (Efterlign. af forsk. coulørt Marmor etc.). Og paa Væggene flagrede allehaande Amoriner, Dandserinder, Centaurer, Diana, der kommer til Endymion, Venus og Amor, der sidde og fiske, Centauren, der bortfører *Dejaneira*, Amorer og andre flyvende Væsener, der kjøre Fiske. En deilig liden Amor, der rider

¹) Vistnok Lægen J. H. Lorck, jfr. dennes „Fem og halvfjerdsindstyve Aar“ Kbh. 1885 S. 106—12. Ved de 2 Veiser tænkes sikkert paa de musikalske Brødre Weis, af hvilke Carl Mathis blev Departementchef og Ernst Overretsassessor. Krøyer er rimeligvis den bekendte Zoolog.

²) Sandsynligvis for *Thorvaldsen*, som netop var kommen tilbage fra Italien.

paa en Basilisk, en drukken Bacchantinde med røde Øine, en kvindelig Skabning, der rider en Tiger, som hun giver at drikke, et Par Dandserinder. Hvor man saa hen, i Qvadrater og inde i Arabesker flagrede en eller anden herlig liden Skabning. Opad Væggene strakte sig — ud af en delig Vase med Figurer paa — en delig Vedbend eller Vinløv, og paa Spidsen sad en Fugl og vuggede. Carnisser og Dørkarne yndige, hver Linie udført af Kunstnere. Taget i Salen decoreret med smaa Malerier, Fugle, Basilisker. Møblerne antique. I hans Atelier arbeidede Frøken Herbst, Billedhuggerinde, sværmede især for Heste Dernæst til *Bissen*, rødt Skjæg. Han arbeidede paa Modellerne til 2. Figurer for Donner i Hamburg, en Jæger med en Hund og en Atlanta. En colossal Gibsafstøbning af Ørsted. Han gik mellem begge med en Træflis i Haanden og gjorde et Strøg her og et der med Fingeren.

. . . Kjørte om Eftm. ud med *Phister* til *Øhlenschlæger*. Sad og spiste. Talte med ham om mangehaande. Marie med i Samtalen. Elskværdig og lidt bly. *Phister* har en lav Trællepande; jeg saa det havde noget at betyde, da han bad om Ø.s Manuscript til hans Digt, item talte om Veis'ernes Begeistring derfor, jublede over en Parodi over Thorvaldsen etc. etc. Buden til næste Søndag

. . . Hos *Heiberg*. Traf ham i Ridestøvler og Fløielsfrakke. Ligesom et Spiskammer i hans Værelse. Blød Sopha. Ungdommeligt Ansigt, lidt tyk, noget skaldet. Talte omtrent om de samme Ting som de andre. Men Samtalen gik meget let. Yderst human. Et Slags Tillid. Fortalte mig om Houen (?) og hans Digte. Jeg proponerede ham at myrde den hele Skare unge Digtene. Han mente, de gjerne kunde staa der og gale . . .

Phister hos Øhl. Fuld af Complaisance og Løgn; udbeder Manuscriptet. Ø. glad og declamerede. Lav Pande men ægte Kunstnervarme . . .

13de. *Svend Dyrings Hus*. Fru H(eiberg) behagede mig ikke. Ragnhild heftig, lidt ond, men dyb. Følgelig nok stor Smerte, men hun er stærk og grændseløs stolt. I første Act fremtraadte hendes heftige Character ikke nok; hun for høitidelig.

Spøgelshistorien skal hun tage med mere Heflighed end Høitidelighed, blandet en vis kold Tvivl med den ungdommelige Frygt. Lidt mere stille i sit Forhold til Regisse. I Overgangen til Kjærlighed en større Frimodighed i Førstningen, f. Ex. vende sig raskere om for at see paa ham de første Gange, saa lidt mere bly og skjælvende. Derefter tankefuld, men dog ikke høitidelig. „Hvad var det Ridderen sagde“ — kun distract og mere pludselig opvaagnende, da Tage taler til hende. 2den Act; mere heftig. Seer sig strax om i Salen. De¹⁾ søger at dæmpe det med en for stor Blyhed. Heflighed afvexlende med en gribende Ro. Dette vilde gjøre mere Effect. Det vilde (ved?) enkelte Udbrud gjøre Folk gale, medens de nu sidde og smage paa det — f. Ex. da hun tager Æblet frem. „Det er sandt, mens jeg husker det, har du seet det Æble.“ Den begyndende Forvildelse udtaler sig bedre hos en slig heftig Character gennem Udbrud og en vis Pirrelighed og Heflighed end gennem Høitidelighed. En vis Nervesvaghed heri, men ikke sygelig og unaturlig. 3die Act. Opvaagningen mesterlig, hendes Forundring og den underlige Blanding af Drøm og Sygdom. Men strax ovenpaa; hine stolte Udbrud til Svenden viser, at hun skal være den gamle. En vis overlegen Strenghed og Haardhed maa udtale sig i Characteren, ikke denne overstrømmende Veghed og Pathos. Da hun igjen kommer frem, maa Smerten være voxet, Pathos mere naturligt, men De forvandsker den med altfor meget ne quid nimis. Man nyder den bedre ved større Ro. Det Høie og Rørende bliver just gribende ved en vis Simpelhed. Scenen med Stig slig nervøs Sammenblanding af den dybeste, heftigste Elskov og Stolthed. Slutningen: „Da er det atter Gilde“ en qvalt Heflighed og en douce forsmaaet Smerte, der bryder ud, da hun beder ham græde paa hendes Grav. Vanviddet ligger jo begrundet i hendes egen Character. Det kan altsaa vanskelig tee sig i bare Smerte. Der maa det brænde skjult, indtil det halvveis har fortæret hendes Hjerte. 4de Act mere Holdning. Der er hendes Heflighed mere kuert og Smerten større. Men al hendes Heflighed bryder frem

¹⁾ Fru Heiberg,

i Jalousien over Stig i Scenen med Regisse og ligeledes da hun siger: „staar det til mig, har hun levet sin længste Dag.“ Dette maa være sagt med et ondt Vanvid. Men forresten lad det storme og bryde frem. Her holdt De bedst Maade, skjønt her havde Irritationen og Spændingen naturligvis naaet sin Høide. Større Irritation og voldsommere Overgange. — Mad. *Holst* kold og kjedelig og gjør Regisse uinteressant; hun maa være mild, mere dyb og inderlig, tænk i hvilken Sød af Smerte hun opfødes. Stig temmelig slet. Byrge skulde være en større Blanding af Omhu og Klage. Jomfru Jørgensens Guldborg god, skjærende Stemme.

. . . Igaar Aftes Selskab i Foreningen — Studenter. Modtoges med en flau Sang i Haven. Blaalys og Begfakler. Sang. Tilsidst spiist. Skaal for Th(orvaldsen). Skud fra Engelsborg, Svar fra Tre kroner. Skaal for Øhl(enschlæger), Skud fra Tre kroner, Svar fra Engelsborg. Under Sangen afslørede et Maleri af Marmorkirken, indrettet efter Hetsch's Tegning til et Galeri for Thorv.'s Verker. God Effect. Usynligt Chor. Et udødeligt Hurra. Fulgte ham hjem. Bordet decoreret med Gibsfigurer efter ham. En liden Amor. Albanesisk Pige. Mercur. Venus. Krands om Væggene. Basreliefs ophængte. Skaaler for Kunst og Videnskab etc. Øhlenschl. . . .

Flyttet ind til Lehmann. Mange Folk. Hage; Olsen; David. Det danske Regimente en Afgudsdyrkelse. I Kuppelen sidder den lyse Frederik med Elephantordenen paa Brystet og dumt Ansigt, og Etatsraader og Virkeligcancelliraader og Folket ligge og bede til ham. Kun et Par staa der trodsige og tilbede „Kjøbenhavnsposten“.

Var igaar hos Øhlenschl. Sad der med Digterkongen i Sophæen. Talte saa luunt og godt. Sønnerne kom ind og et Fruentimmer — Mutter. Hun talte om Cappelen¹⁾ og 50 pCt. mod contant Betaling. Digteren sad og hviskede saa sagte og ærgrede sig over, at man ikke fandt „Olaf den Hellige“ god. Alle Børnene vare lige saa gale som Fatter qvoad „Svend Dyring“. Spiste godt. Efter Bordet talte med Marie. Elskværdig. Dig-

¹⁾ Boghandler C. i Christiania, med hvem Digteren stod i Forretningsforbindelse.

teren sad med Sophie paa Skjødet og hviskede lidt om sin Poadagra og var vred over Hegelianismen. Gik til Beriderne med Johannes. De vare smukke . . .

. . . Om Aftenen d. 14de med *Phister*, en umaadelig Tour. Vi talede ret godt, nu forstaar han mig bedre og agter mig meer. Ud af Østerport til Vesterport og hjem til ham. Her begyndte han at fortælle om sin Kone. Han forelæste mig lidt af sine Breve og lidt af hendes. Fortalte mig om hendes uendelige Skinsyge, om hendes Vid, om deres Forlovelse. Han traf hende en Formiddag, og om Middagen sagde han, hun skulde blive hans Kone. Kom der og blev forelsket. Han kom oftere. Øhl. lo; ofte Historier. Folk begyndte at tale derom. Øhl. gal, dog Lotte 2 Gange ugentlig. *Phister* blev en Aften buden der, men samme Aften buden til *Holstein*, gik op for at sige det; hun rasende. Han: „hvor kan man tænke paa Camilla Holstein, naar man kommer fra Frøken Ø.“ „Nei, Du skal slippe at glemme mig.“ En Ring paa Fingeren, trykkede den ned. Næste Dag Stævning til Østergade. Gik i flere Timer. „Hvad skal det blive af.“ „Ja Gud veed.“ „De bør forlove Dem med mig, hvis De vil handle ufornuftig, men ellers bør De ikke gjøre det. Betænk Dem, til De kommer til Porten.“ „Farvel min Ven, kom snart igjen.“ . . .

. . . Hos *Heibergs* Tirsdag. Ind i Fruens Gemak, ræd som en Synder. Luunt og en dunkel Lampe. Tæppe paa Gulvet. Thebræt. Neiede dybt, bukkede item. „Maa præsentere mig selv.“ Talte smukt. Hr. Andræ. Fru Gyllembourg. Professoren kom. Muntert. Ole Bull paa Bane. Mad. Spiste til 11¹/₂. Talte med Fru H. om Svend Dyring. Enige tilsidst. Om Norge. Hun sød og yndefuld. De andre imidlertid om fransk Krudt og franske Morterer. Vi undertiden alene, men Prof. gentil. Hun seer godt. Havde afluret Mad. Hoppe¹) hendes Svagheder.

Hos *Winther* med *Lehmann*, hvor jeg blev overseet. Kunde mærke paa *Zahrtmann*, der forleden havde talt med *Winther*, at han fandt mig forceret. Jeg yderst elendig for Tiden, har ingen Frugtband; men skjøjte de Danske sig bedre paa Folk,

¹) Boghandler Hoppes Hustru i Christiania.

vilde de mærke, at der boer en dyb, ærlig Sjæl i mig, der vistnok undertiden falder og søler sig i Sand og Gruus, men som dog foragter sig selv under dette. Veis viser mig stedse en grundig Ringeagt (Hillerup og Holst altid venlige). Forleden alene med *Giødwad* og *Lehmann*. En prægtig Passiar, hvori jeg udkastede smaa Skizzer af norske Storthingsmænd og norske Notabiliteter, hvilket lykkedes mig ret godt, hvori jeg nød megen Opmærksomhed. Lehm.: „Det er et Fandens malerisk Sprog han taler,“ hvilket jeg lod, som jeg ikke forstod, hvorfor Lehm. bøiede om. En god Aften. Ligeledes gode andre Timer med Lehm. Men idag paa Veien bebreidede jeg ham, at han tog tiltakke med mange uægte Sønner af den ny Forfatning, hvilket han slet ikke skjønnede han gjorde (Lehm. her ikke skarpsindig) og gjorde mig ækle Complimenter om Genialitet. Men da han kom til Winther, tog han Hævn ved at erklære min Ytring og Misbilligelse over Holst's Digt i Søndags, at det var dødt og ugenialt, for *flau*. Jeg erklærede et sligt Ord over sligt middelmaadigt, som hverken var koldt eller varmt, for det eneste passende. Winther viste ham den største Opmærksomhed og erklærede hans Udsagn for „meget gode“ og vendte sig den hele Tid fra mig. Jeg skulde været stoltere og tiet ganske, men jeg var svag nok til at tale. Tilsidst om svenske Forhold, hvor jeg paastod, at L. havde Uret, da han fortalte, at svenske Oppositionsmænd (endog af Adelen) kjøbtes. Tilsidst I. (Ingemanns?) Romaner, hvorom jeg talte. Men Kulde fra W.s Side. . . . L. dygtig, virksom, arbeidsom, et let Hoved, fatter strax og ret skarpsindigt, skjønt ikke saa meget; ikke af de dybeste troer jeg, skjønt ikke grund, megen Aandsnærværelse og sine Kræfter meget mægtig; bruger endog flere end han har. Staar som en Heros mellem de øvrige. Men en Gentleman, derfor kanskee ikke ret ærlig mod mig. Undertiden taler han ret genialt og altid livligt, men spilder sit Foredrag ved „jeg mener“. Nyder en uendelig Anseelse; en Dygtighed, som er utvivlsom, en stærk Villie og megen Bevægelighed og Modtagelighed.

Ohlenschläger i høieste Grad umiddelbar Digter, har altid skrevet med stor Lethed — 5 à 6 Uger om en Tragedie, 2 à 3

Blade hver Dag om Morgenen. Lyriske Digte bare efter umiddelbar Indskydelse og vilde ikke vide af den dybere Tænkning. Elsker den humane Aand høiere end alt. Ankede over Hertz's Tilbedelse af sin Ragnhild, han mente, at han som Jøde ikke var højhertet nok og fandt ingen ret højhertet ædel Character i hans Stykke. Jeg spurgte, hvilken Tragedie han yndede meest. Han begyndte med Hakon Jarl og Palnatoke og endte med Dronning Margrethe; og senere undskyldte han, at han havde glemt Værringerne i Miklagard. Han klappede mig og fortalte om Gøthe. Gjentog en god Deel Udtryk, han havde brugt om Svend Dyrings Hus . . . Da Øhlenschl. læste Correggio [høit, sagde] Ranch, „es ist hübsch“. Thorvaldsen, „nein, es ist grosz.“ . . .

Søndag. Paa Comedie: Frederik med det hvide Blod. Fruen stolt og straalende af Diamanter. Caroline med Sommerfuglespyt. Hendes Bryn, en Læbe som en hængende Skatolklap, uafladelig tittende udover Rækværket, hilsende, saa talte hun med Kongen, saa plagede hun Hertugen af Glücksborg, saa Mama. 2 Prindser: Ferdinand og (?) af Glücksborg. Tilhøire Hofdamer, meget stygge, besaaet med Diamanter. Stemann og endel andre. Stem. klappede for Dronningen. Bag i 1ste Logerad Corps diplomatique, hovne og stygge, fulde af Diamanter. 3 Slag mod Suf-flørkassen. Kongen bag Dronningen, glathaaret, lignede Christen Braatan frappant. En Sang og Klap. Tilsidst igjen Klap, Gud ved enten for Stykket eller Dronningen¹⁾. Hun takkede.

. . . Mandag hos *Øhlenschläger*. Professoren ikke hjemme. Med Marie og Johannes etc. til Aftenen fra Middagen. Gik godt. Marie fortalte om Jødernes Usselhed . . . Fru Øhlschl. kom ind og faldt i Søvn. William fnisede. Marie yderst tækkelig og munter, galede og sang og lo og fortalte om Fru Ingemann med en prægtig Stemme: „Jeg har tænkt mig Christusbarnet sovende paa en Bakke, medens Engle bestrøede det med Blomster.“ Paa Bordet stod en grøn Ost og Rugbrød. Ingen Dug og en Kniv, der næsten var afslidt. Ingemann skjænkede Snapse. — Øhlenschläger kom hjem ved Bordet og fortalte Historier fra sin Ung-

¹⁾ Det var Dronningens Fødselsdag

dom. Johannes sad i Sophaen og gav store Ord. Kongen lider ikke Øhlschl. og dette er Ø. svag nok til at tage sig nær.

. . . Fredagen efter hos Øhl. Talte en Times Tid med ham om (Ole) Bull, Gøthe etc. Han læste for mig af sine tyske Værker og gav mig en fordeelagtig Recension at læse. Han læste af Yrsa og Helge meget smukt. Jeg: „Men det kan dog ikke gjøre den Effect paa Tydskere som paa Nordboer.“ „Da vil jeg dog haabe, at det gjør nogen Effect.“ Spiste om Middagen. Boie ubetydelig, eftersnakkende Tale ved Bordet om „Lille Dahl“ og Wergeland. Spurgte om „Papegøien“¹⁾. Wergeland og Engländerne. Øhl. kan ikke lide, at jeg foragter Beskow. Han kaldte ham en skøn Aand med et ædelt Hjerte og med Følelse. Jeg kaldte ham for en af Prof.'s Skosvende. Dette forargedes han over og holdt en varm Tale til mig. Da jeg kom hjem fra Comedie med Johannes, laa Fruen og sov paa Sophaen inde i Stuen.

. . . *Gjødvad* har i Honorar 1000 Rd., *Lehmann* indtil 600, 12 Rdl. 3 ¼ Numeret . . . *Paludan-Müller* er saa tyndhaaret af Naturen som et nyfødt Barn.

Søndag 4 Novbr. var jeg i Frue Kirke. Apostlerne²⁾ greb mig meget, især Petrus med hiin stærke Bevidsthed. Christus med Nagelhullerne og sænket Hoved. Simon Zelotes glathaaret med tykke (sic) Øienhuler og en inderlig Fanatisme i Ansigtet. Seer ned, staar med en Saug. Johannes deilig. Seer op, ungdommelig smuk. Hver har sit Symbol, Paulus med Sværdet, Bartolomeus en Kniv, Thomas en Vinkel. Johannes og hans Broder Jacob ligne hinanden lidt, og Petrus og hans Broder. Ingen stirrede til hinanden. Enhver søgte Styrken hos sig selv, kun det fælles Kald forbandt dem. Denne Hensynken meget gripende. Jeg vidste ikke ret, hvorfor det greb mig saa, men tilsidst opmærksom paa, at der fra Orgelet spilles henrivende. Det var Weyse. En Jøde luskede sig langs Væggen og stirrede med stjaalne Blikke paa Apostlerne. Under Prækenen saa han med sine skye Øine den hele Tid paa Christus.

. . . Seet *Tscherning*; lang, mager, ædel, smuk, stærke Negle,

¹⁾ Henr. Wergelands Farce „Papegøien“, udg. af Bogh. Dahl, der selv var Papegøien.

²⁾ Thorvaldsens Christus og Apostlerne var just opstillet.

fuld af Ild. Hvert Ord som det var støbt og klingende. Radikal. Kongen repræsenterer Folket i egentligst Forstand; den samme Raadenhed. Tilbudt Ansættelse i Frankrig som Bestyrer af en Fabrik. Umaadelig nøisom. Indsaa dybt Folkets Fordærvelse. En tænsom Sjæl. Folket skjørt, der er intet Hold i dem til at hugge noget fast. Det var en Mand, som ikke var gildet. Skjæggede Ord. Noget høist imponerende. Lidt hengiven til Paradoxer.

9/11. „Hakon Jarl“ om Aftenen. Ryge spillede godt. Øhl.s bedste Tragedie, thi Character. Den ungdommelige Saftighed ikke det eneste, ogsaa den gribende Modsætning f. Ex. Scenen mellem Olaf og Hakon, 2 ædle Naturer, der modsige hverandre. Ægte tragisk. Dette ægte Handling i Hytten, hvor Olaf møder ham. Her bliver det ikke blot Vrøvl. En Feil i Tragedien, at saa meget trækkes frem, som ikke kan blive noget fuldstændigt. Her bliver alt Kunst, f. Ex. Bondescenerne. Item naar Bønder holde Ting eller naar Folkeforsamlinger kaldes sammen. Ryge holdt langt bedre Maade, end jeg havde ventet. Meer mandig Kraft . . . Nielsen ækel baade som Einar og Axel, fortaler sig og raser, fed og fatal. Intet Talent, en svag Sjæl, vil gjerne nedsætte de andre. Øhlenschlæger uendelig tilfreds. Vendte sig om mellem 4—5 Act og saa ret glad paa Publicum. Fuld af Glæde omfavned Thorvaldsen ham og kyssede ham. „Gud signe dig min Ven og lade dig skrive mange Verker endnu.“ Hjemme blev han ikke færdig med at tale derom. „Ja jeg tilstaar, af mine bedste Verker, men man gjør de andre Uret.“ Hver Gang vi begyndte om noget andet, han om Hakon Jarl. Vanskeligt nok at tale hos Øhl., thi kun eet Thema, naar han er tilstede . . .

. . . Fredag spiste hos *Øhlenschlæger*. Meget morsomt. Efter Bordet sad jeg alene med Fruen og Frøkenen og Anna Zeuthen og fortalte Trolddom. Johannes' Kjæreste ogsaa. Paa Tølløse, Zeuthens Gods, spørger det. Hun fortalte meget derom. Fru Øhl. havde ligget der en Nat og det susede om hende som 1000 Bremses . . .

. . . *Ole Bull* ingen Lykke. Syg igaar. Et Skrift mod ham. En bedragerisk Secretair. I Helsingør 2 Concerter og 20 Rds. Overskud. Bull utilfreds med Prindserne . . . Hos Øhl. og hørte

„Knud den Store“. Bournonville, Ole Bull, Rosenvinge, Ørsted, Engelstoft, Hartmann. Talte med Marie, drak Duus med Gutterne. H. P. Holst.

. . . Hos *Heibergs*. Martensen. Phister god. Fru Heib. elskværdig. Nielsen forelsket i hende, da hun var i Norge. *Fougstad*¹⁾ red afsted med hende. Hun led ondt derfor. Til sidst sad hun hjemme . . . Nielsen en Klods. I „Olaf den Hel- lige“: Odin for Olaf . . .

Øhlenschlægers Medlidenhed med Vorm²⁾. Jeg kan ikke lide, at man taler ilde om et Menneske, som har tænkt paa mig i sin sidste Stund³⁾. Naar hans Hoved er af, da Verden forsonet. Øhl. Afsked med mig, hjertelig, elskværdig, Marie, Fruen, Johannes og William . . Boye.

Mogens Bille — Mogens Lauridssøn Løvenbalk.

Af William Christensen.

Det er i lang Tid blevet anset for en fastslået Kendsgerning, at et Medlem af Bille-Ætten ved Navn Mogens i Slutningen af Kong Hans's Regeringstid har opholdt sig i flere År ved den skotske Konges Hof. Allerede Hvitfeld véd at berette om, at „Mogens Bilde, en danske Herremand, som tjente udi Kongens Gård af Skotland“, i 1513 kom til Danmark som Sendebud for Kong Jacob IV af Skotland, der søgte dansk Hjælp mod England, men at han måtte vende tilbage igen med et lidet tilfredsstillende Svar fra Christiern II⁴⁾. Endnu findes i Rigsarkivet Jacob IV.s originale Kreditiv for „Magnus Beld“ til denne Sendelse; det er dateret 17. Jan. 1513⁵⁾, er stilet til den dengang endnu levende Kong Hans og omtaler, hvorledes Overbringeren i flere

¹⁾ C. A. Fougstad, † som Borgermester i Christiania 1871.

²⁾ Som blev henrettet et Par Dage i Forvejen for et Rovmord, han i 1836 havde begaaet paa den bekendte originale Litterat Jens Peter Tønder.

³⁾ Det lader til, at V. ved sin Henrettelse sagde: „Nu over Lethe! Du er lykkelig.“

⁴⁾ Hvitf. VII. 17 (Folioudg. S. 1100).

⁵⁾ Originalen har 1512 ifølge den i Skotland dengang brugte Skik at regne Årets officielle Begyndelse fra 25. Marts.